

ПРИКАЗ ПРОЈЕКТА: EUROPEANA 1914-1918

Весна Ињац*
Народна библиотека Србије

Увод

Народна библиотека Србије (НБС) је пуноправан партнер у пројекту Европска библиотека (The European Library – TEL) од јула 2005. године. Пројекат TEL се реализује у надлештву Конференције директора европских националних библиотека (CENL – Conference of European National Librarians). На порталу TEL пројекта¹ доступне су све дигиталне збирке НБС, као и Узајамни каталог Србије.

Због потврђене успешности у сарадњи, TEL је 2007. године

поверио НБС координацију првог паневропског пројекта – „Европска ромска дигитална збирка” који је своју промоцију имао на порталу TEL-а у марту 2010. године у оквиру виртуелне изложбе „Ромско путовање”². Све дигиталне збирке НБС су преко TEL-а као агрегатора за европске националне библиотеке доступне и на сајту Europeana, порталу европске културне и научне баштине која се чува у библиотекама, музејима, архивама и институцијама за аудиовизуелну грађу, а чији

¹ http://www.theeuropeanlibrary.org/exhibition/roma_journey/eng/index.html

² <http://www.europeana.eu/portal>

* injac@nb.rs

прототип је покренут у априлу 2008. године³.

Данас је преко портала Europeane омогућен слободан приступ за око 15 милиона дигиталних јединица (слика, фотографија, мапа, књига, писама, новина, часописа, дневника, музичких записа од цилиндара до DVD-а и радио емисија, видео записа од филма до телевизијских емисија), а своје дигиталне изворе укључило је преко 1500 различитих европских институција. Europeanu финансира Европска унија (ЕУ) кроз различите опште и појединачне пројекте. И пројекат Europeane 1914-1918 један је од тих појединачних пројеката који се финансира средствима ЕУ.

CIP ICT PSP

Оквирни програм за конкурентност и иновативност (Competitiveness and Innovation Framework Programme – CIP), који траје од 2007. до 2013. године, обухвата три сегмента: Програм подршке развоју политике у области информационо – комуникационих технологија (Information and Communication Technologies - Policy Support Programme – ICT PSP), Програм за предузетништво и иновативност (Entrepreneurship and Innovation Programme - EIP) и Програм интелигентна енергија Европе (Intelligent Energy Europe - IEE). За три наведена програма у периоду од 2007. до 2013. опредељена су следећа средства: ICT PSP 730 милиона €, EIP 2.170 милиона €, IEE 730 милиона €.

ICT PSP је усмерен на подстицање ефикасног коришћења информационо-комуникационих технологија (ИКТ) од стране грађана, јавног сектора, државне администрације и привредних субјеката. Основни циљ Програма је подстицање иновација и конкурентности кроз широку примену ИКТ-а у привредном и јавном сектору. Примена ИКТ-а у индустрији,

малим и средњим предузећима резултира креирањем нових производа и услуга, док примена ИКТ-а у државној администрацији резултира ефикаснијом и квалитетнијом администрацијом, како за привреду тако и за грађане.

Република Србија је приступила Програму 23. октобра 2009. године, када је потписан Меморандум о сагласности за приступање. У име Владе Републике Србије, Меморандум је потписала Јасна Матић, тадашња Министарка за телекомуникације и информационо друштво, а испред Европске комисије Вивијен Рединг, тадашња Комесарка за информационо друштво и медије. Потписивањем Меморандума, Република Србија је постала пуноправни члан Програма од 2010. године, што значи да сва заинтересована и релевантна правна лица из Републике Србије, могу, под потпуно истим условима као земље чланице ЕУ, да учествују у Програму и подносе предлоге пројеката.

EUROPEANA 1914-1918

Пројекат Europeana 1914-1918 је пројекат ЕУ за који су средства одобрена кроз програм CIP ICT PSP – Европска дигитална библиотека. То је био 4. оквирни позив ЕУ, трајао је од 21. јануара до 1. јуна 2010. године, а тип пројекта је Пилот пројекат типа Б: тема 2 - Дигиталне библиотеке.

НБС је у свим досадашњим европским пројектима учествовала са сопственим средствима, јер није имала права да добија средства од ЕУ. Међутим, од потписивања горе поменутог Меморандума и НБС има право да конкурише на пројекте ЕУ. Тако кроз пројекат Europeana 1914-1918 НБС по први пут добија средства од ЕУ за изградњу дигиталних библиотека. ЕУ финансира пројекат са 50%, а 50% средстава обезбеђују партнери.

Пун назив пројекта је „Еuropeana 1914-1918: Сећања на Први светски рат – дигитална

³ <http://www.europeana.eu/portal>

збирка драгоцених извора из европских националних библиотека”, његов акроним Еуропеана 1914-1918. Уговор о финансирању потписан је у новембру 2010. са Европском комисијом у Луксембургу (Grant Agreement no. 270894, Patricia Manson, извршни директор). Укупна вредност пројекта је 5.399.894 €. Средства ЕУ су 2.699.946 € (50%). Уплата се извршава 45 дана по потписивању уговора у износу од 1.439.970 €. Остатак средстава се уплаћује после извештаја од 12, 24 и 36 месеци пројекта. НБС добија 73.905 €, а толико мора и сама да уложи, то јест Министарство културе Републике Србије, што уопште није извесно да ће бити учињено иако је Србија потписала већ поменути Меморандум. НБС и није смела да конкурише за више средстава, јер није сигурна ко ће сносити трошкове у висини од 50%.

Партнери у пројекту су:

- Државна библиотека из Берлина (координатор),
- Француска национална библиотека,
- Народна и универзитетска библиотека из Стразбура,
- Централна национална библиотека из Рима,
- Централна национална библиотека из Фиренце,
- Краљевска библиотека Белгије,
- Британска библиотека из Лондона,
- Краљевска библиотека Данске,
- Аустријска национална библиотека,
- Народна библиотека Србије,
- Хумболт универзитет из Берлина,
- Централни институт за јединствену каталогизацију италијанских библиотека из Рима.

Пројекат траје 36 месеци, од маја 2011. до маја 2014. године. Пошто ће 2014. године бити стогодишњица од почетка Првог светског рата, сасвим је очигледно да ће интересовање

како широке публике, тако и истраживача и стручњака бити повећано за све теме везане за Први светски рат. Циљ пројекта јесте да се на портал Еуропеане укључи преко 500.000 слободно доступних докумената о Првом светском рату из свих националних библиотека партнера. Одабрани садржаји и документи биће разнолики по искуствима група и појединаца које представљају, по етничким, политичким, идеолошким и верским опредељењима, по ставовима свих страна укључених у рат. Биће заступљене многе врсте докумената: старе и ретке књиге, стари часописи и новине, рукописи, музикалије, мапе, лепа књижевност, дечја књижевност, верска литература, приручна литература, слике, оригинална уметничка дела, дневници војника, молитвеници, водичи, постери, фотографије, разгледнице, карикатуре, стрипови, писма, извештаји, мемоари, памфлети, лифлети, медаље и новчанице итд.

Пројекат садржи четири радна пакета (Working Packages – WP):

1. WP1 – Координација и управљање пројектом, евалуација и контрола (координатор Државна библиотека из Берлина),
2. WP2 – Координација уноса садржаја и проширење мреже партнера (координатор Краљевска библиотека Белгије),
3. WP3 – Дигитализација и креирање база пуног текста, аунос докумената у Еуропеану (координатор Аустријска национална библиотека),
4. WP4 – Дисеминација информација и едукативне активности (координатор Британска библиотека из Лондона).

Сажет опис активности по радним пакетима:

WP1 – администрација пројекта и финансијска координација, креирање на вебу заснованог радног окружења, евалуација и контрола квалитета, управљање

ризицима, израда пројектне документације, кореспонденција и састанци са Европском Комисијом.

WP2 – радионица о принципима селекције грађе, селекција грађе, упитник о интересовањима истраживача, проширење мреже партнера.

WP3 – радионица о плановима партнера за унос дигиталних садржаја, планови дигитализације, дигитализација докумената у складу са планом, планирање уноса метада података у Европеану преко ТЕЛ-а, контакти са Европеаном, унос метада података у Европеану, презентација дигиталних докумената у Европеани.

WP4 – комуникација са мејдјима (поводом промоције сајта пројекта), мали сајт за подршку учењу (да се садржаји и идеје учине доступним широкој публици, посебно школама, на уанимљив и интерактиван начин), регионалне радионице о значају пројекта (представљање примера најбоље праксе о поновном коришћењу садржаја за сврхе истраживања и образовања – Стразбур, Лондон, Копенхаген, Рим и Београд), организација разних догађаја и најмање четири физичке изложбе почетком 2014. године (у националним библиотекама Белгије, Француске, Немачке и Велике Британије).

Наводимо још неке од предвиђених активности:

– радионице о изради стандардних метаподатака за документе,

- анкете о интересовањима истраживача,
- проширење мреже партнера на чланице других европских пројеката или организација (Europeana local, CENL – Conference of European National Librarians, TEL – The European Library itd.), друге библиотеке, архиви, музеји или историјска друштва са значајним садржајима о Првом светском рату,
- радионице о креирању база пуног текста докумената уз помоћ технологије OCR,
- радионице о агрегацији докумената у Европеану преко ТЕЛ-а,
- виртуелне изложбе на порталима партнерских институција,
- израда веб сајта пројекта,
- неколико конференција за истраживаче, студенте и професоре у библиотекама партнера,
- штампање промотивних материјала (лифлети, постери, каталози).

НБС ће у оквиру пројекта на портал Европеане укључити следеће дигиталне документе: штампане књиге (око 150 књига верске литературе, ратне књижевности, приручнике, путописе, водиче и упутства), музикалије и нотне свеске, часописе и новине, памфлете и брошуре, сликовну грађу (фотографије, разгледнице, дописнице), мапе и карте, рукописе и разну другу грађу, укупно око 1200 докумената.